

1 Obecné vymezení

Dominantní složkou výpovědi České školní inspekce o kvalitě vzdělávání v konkrétní škole nebo v konkrétním školském zařízení i o kvalitě vzdělávací soustavy jako celku je hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle příslušných rámcových vzdělávacích programů. Předmětem zájmu pak není pouze vzdělávání v profilových či neprofilových předmětech, ale Česká školní inspekce se v pravidelných cyklech zaměřuje také na sledování rozvoje vybraných gramotností.

1.1

Cíl šetření

Cílem tematického šetření, jehož výsledky představuje tato zpráva, bylo s využitím nástrojů nově vyvinutých v rámci projektu Národní systém inspekčního hodnocení vzdělávací soustavy v České republice (NIQES) posoudit podmínky, průběh a dosaženou úroveň tří vybraných gramotností (sociální, čtenářské a matematické) na 2. stupni základních škol a nižším stupni víceletých gymnázií (a v oblasti dosažené úrovně jednotlivých gramotností také v 1. ročníku vybraných oborů středních škol), identifikovat silné a slabé stránky rozvoje jednotlivých gramotností z celkového pohledu, a položit tak základ pro porovnání rozvoje gramotností v dalším cyklu. Důležitým cílem tematického šetření je také formulace doporučení pro další podporu školám.

1.2

Charakteristika šetření

Základem šetření byla prezenční inspekční činnost ve školách (2. stupeň základních škol a nižší stupeň víceletých gymnázií) a v jejím rámci hospitační činnost (hodnocení rozvoje gramotností), které byly prováděny v průběhu druhého pololetí školního roku 2015/2016. Informace o podmínkách k rozvoji gramotností byly získány z učitelských a ředitelských dotazníků, pro hodnocení dosažené úrovně jednotlivých gramotností byla využita jednak pozorování v hospitovaných hodinách (sociální gramotnost), jednak informace z výběrového testování (čtenářská a matematická gramotnost).

Zacílení na 2. stupeň základních škol bylo zvoleno zejména pro klíčový význam tohoto segmentu vzdělávání pro rozvoj sledovaných gramotností, v dalším cyklu sledování uvedných gramotností (školní rok 2017/2018) však bude záběr šetření rozšířen také na 1. stupeň základních škol, který v tomto šetření vůbec nebyl postihnut, a na školy střední, na nichž byla dosud ověřována pouze dosažená úroveň, nikoli podmínky a průběh.

Výběrové zjišťování dosažené úrovně sledovaných gramotností bylo provedeno prostřednictvím inspekčního systému elektronického testování InspIS SET v termínu od 9. května do 20. května 2016. Ve vybraných školách žáci 6. ročníku základních škol a prvního ročníku osmiletých gymnázií a žáci 1. ročníku vybraných oborů středních škol řešili test jedné ze sledovaných gramotností.

Součástí výběrového zjišťování dosažené úrovně bylo také dotazníkové šetření pro testované žáky a pro učitele českého jazyka a matematiky v testovaných třídách. Žáci odpovídali na otázky dotazníku ihned po dokončení testu v testovací aplikaci, učitelé odpovídali na analogické otázky dotazníku prostřednictvím informačního systému České školní inspekce pro sběr a vyhodnocování dat (InspIS DATA) v termínu mezi 13. a 27. květnem 2016.